

VII Украинская олимпиада по лингвистике

Командный тур, 14 марта 2020 г.

«Эс» и «Эх»

Максимальная оценка за задачу — 1000 баллов

Время выполнения работы — 2 часа

Множественное число

Данило Мысак

Задание. Составьте и запишите формальные правила, характеризующие образование формы множественного числа существительных в украинском языке. Каждое такое правило должно состоять из условия и преобразования, которое необходимо осуществить со словом в случае выполнения этого условия. Ваш набор должен содержать не более 20 правил. Эти правила будут применены к слову последовательно: сначала первое, затем к полученному результату второе и т. д.

Например, рассмотрим слово *майстер* и применим к нему следующий набор правил:

№	Условие	Преобразование
1	слово оканчивается на <i>-р</i>	добавить <i>-и</i>
2	слово оканчивается на согласный	удвоить последний согласный и добавить <i>-і</i>
3	слово содержит буквы <i>е</i>	удалить все <i>е</i>

После первого шага *майстер* превратится в *майстери*; второй шаг теперь не будет применим к слову, ведь его текущая форма не оканчивается на согласный; после третьего шага получаем окончательную форму *майстри*.

В правилах можно опираться на символную запись слова, на его ударение в форме единственного числа, а также на то, обозначает ли существительное человека. Непосредственно ссылаться на транскрипцию слова или такие его признаки, как грамматический род или происхождение, нельзя.

Итоговым баллом за работу станет количество правильно восстанавливаемых согласно предложенным вами правилам форм множественного числа для набора из 1000 существительных, приведённых на следующих страницах.

автобус — автобуси	борт — борти	відкриття — відкриття
автомат — автомати	борщ — борщі	відношення —
автомобіль — автомобілі	боярин — бояри	відношення
автор — автори	брама — брами	відповідь — відповіді
агент — агенти	брат — брати	відро — відра
адмірал — адмірали	бригада — бригади	відстань — відстані
академік — академіки	брова — брови	відчуття — відчуття
академія — академії	будинок — будинки	відьма — відьми
акт — акти	будівля — будівлі	війна — війни
акція — акції	бур'ян — бур'яни	військо — війська
апарат — апарати	буря — бурі	вікно — вікна
аркуш — аркуші	в'язень — в'язні	вілла — вілли
армія — армії	в'язниця — в'язниці	вінок — вінки
атака — атаки	вагон — вагони	вірш — вірші
атмосфера — атмосфери	вал — вали	вітер — вітри
бабуся — бабусі	вартість — вартості	власник — власники
багатство — багатства	вбивство — вбивства	вовк — вовки
багаття — багаття	вдача — вдачі	вогник — вогники
бажання — бажання	вежа — вежі	вогнище — вогнища
база — бази	верба — верби	вогонь — вогні
базар — базари	вересень — вересні	вода — води
балкон — балкони	вершина — вершини	водій — водії
бандит — бандити	вершник — вершники	воєвода — воєводи
барва — барви	весілля — весілля	вождь — вожді
батіг — батоги	весло — весла	воїн — воїни
батько — батьки	весна — весни	вокзал — вокзали
бджола — бджоли	вечеря — вечері	ворог — вороги
берег — береги	вечір — вечори	враження — враження
березень — березні	вибір — вибори	втіха — втіхи
бесіда — бесіди	вибух — вибухи	втрата — втрати
битва — битви	вигук — вигуки	вулиця — вулиці
бібліотека — бібліотеки	вид — види	вухо — вуха
біда — біди	видання — видання	вхід — входи
бій — бої	виклик — виклики	вчинок — вчинки
бік — боки	вимога — вимоги	вчитель — вчителі
біль — болі	виняток — винятки	газ — газ
біс — біси	випадок — випадки	газета — газети
блискавка — блискавки	вираз — вирази	галактика — галактики
бог — боги	висновок — висновки	галявина — галявини
боець — бійці	висота — висоти	ганок — ганки
болото — болота	виступ — виступи	гармата — гармати
бомба — бомби	вихід — виходи	генерал — генерали
борода — бороди	вівця — вівці	геній — генії

герой — герої	дзеркало — дзеркала	екіпаж — екіпажі
гетьман — гетьмани	диван — дивани	екран — екрани
гілка — гілки	диво — дива	експедиція — експедиції
гімназія — гімназії	дитина — діти	експеримент —
гість — гості	дитя — дитята	експерименти
глибина — глибини	диявол — дияволи	елемент — елементи
гніздо — гнізда	дід — діди	епоха — епохи
година — години	дідусь — дідусі	еврей — євреї
годинник — годинники	дідько — дідьки	жаба — жаби
голка — голки	ділянка — ділянки	жарт — жарти
голос — голоси	дірка — дірки	жах — жахи
гора — гори	дія — дії	жертва — жертви
горб — горби	діяч — діячі	жест — жести
горло — горла	дно — дена	живіт — животи
господар — господарі	доба — доби	житло — житла
господарство —	дозвіл — дозволи	життя — життя
господарства	доказ — докази	жінка — жінки
господиня — господині	документ — документи	жовтень — жовтні
гостя — гості	долар — долари	жрець — жерці
готель — готелі	долина — долини	журнал — журнали
гра — ігри	долоня — долоні	журналіст — журналісти
грек — греки	доля — долі	завдання — завдання
гриб — гриби	донька — доньки	завіса — завіси
грім — громи	доріжка — доріжки	загадка — загадки
гріх — гріхи	дорога — дороги	загін — загони
грумада — громади	дослідження —	загроза — загрози
грумадянин — громадяни	дослідження	заєць — зайці
грунт — ґрунти	дослідник — дослідники	закінчення — закінчення
група — групи	дошка — дошки	закон — закони
груша — груші	дощ — дощі	запах — запахи
губа — губи	драбина — драбини	запис — записи
гудзик — гудзики	дракон — дракони	записка — записки
гурт — гурти	дрібниця — дрібниці	запитання — запитання
дама — дами	дріт — дроти	запорожець — запорожці
дар — дари	друг — друзі	засіб — засоби
дах — дахи	дуб — дуби	засідання — засідання
двигун — двигуни	дума — думи	заступник — заступники
день — дні	думка — думки	захват — захвати
дерево — дерева	дурень — дурні	захід — заходи
десяток — десятки	дурниця — дурниці	захоплення —
деталь — деталі	дух — духи	захоплення
джерело — джерела	душа — душі	заява — заяви
дзвін — дзвони	дядько — дядьки	звичай — звичаї

звичка — звички	інститут — інститути	ключ — ключі
звістка — звістки	інтерес — інтереси	книга — книги
звук — звуки	іскра — іскри	книжка — книжки
згадка — згадки	істина — істини	кнопка — кнопки
зграя — зграї	історик — історики	княгиня — княгині
здивування —	історія — історії	князь — князі
здивування	істота — істоти	ковбаса — ковбаси
здібність — здібності	кабіна — кабінки	ковдра — ковдри
земля — землі	кабінет — кабінети	кожух — кожухи
земляк — земляки	казка — казки	коза — кози
зима — зими	калюжа — калюжі	козак — козаки
зірка — зірки	камера — камери	колега — колеги
злодій — злодії	камінь — камені	колесо — колеса
злочин — злочини	канал — канали	коліно — коліна
злочинець — злочинці	капітан — капітани	колір — кольори
змагання — змагання	карбованець —	колода — колоди
зміна — зміни	карбованці	команда — команди
знайомство —	картина — картини	командир — командири
знайомства	кат — кати	комендант —
знак — знаки	катастрофа — катастрофи	коменданти
знання — знання	каша — каші	комісар — комісари
значення — значення	каюта — каюти	комісія — комісії
зображення —	квартира — квартири	комітет — комітети
зображення	квиток — квитки	комора — комори
зойк — зойки	квітень — квітні	комп'ютер — комп'ютери
зона — зони	келих — келихи	компанія — компанії
зоря — зорі	керівник — керівники	комплекс — комплекси
зошит — зошити	керівництво —	контакт — контакти
зрада — зради	керівництва	коньяк — коньяки
зрадник — зрадники	кермо — керма	копійка — копійки
зразок — зразки	килим — килими	корабель — кораблі
зуб — зуби	кишеня — кишені	кордон — кордони
зупинка — зупинки	кілометр — кілометри	коридор — коридори
зусилля — зусилля	кількість — кількості	корінь — корені
зустріч — зустрічі	кільце — кільця	коробка — коробки
їдальня — їдальні	кімната — кімнати	корова — корови
ідеал — ідеали	кінець — кінці	король — королі
ідея — ідеї	кінь — коні	корона — корони
ікона — ікони	кістка — кістки	корпус — корпуси
ім'я — імена	кіт — коти	космонавт — космонавти
імператор — імператори	клас — класи	костюм — костюми
імперія — імперії	клопіт — клопоти	кошик — кошики
інженер — інженери	клуб — клуби	країна — країни

край — краї	літак — літаки	місце — місця
крамниця — крамниці	літо — літа	місяць — місяці
крапля — краплі	ліхтар — ліхтарі	млин — млини
крик — крики	лоб — лоби	мова — мови
крило — крила	ложка — ложки	могила — могили
криниця — криниці	людина — люди	можливість —
крісло — крісла	люк — люки	можливості
крок — кроки	люлька — люльки	молитва — молитви
кулак — кулаки	лялька — ляльки	молодець — молодці
кулемет — кулемети	м'яз — м'язи	молодик — молодики
культура — культури	магазин — магазини	молодиця — молодиці
купа — купи	маєток — маєтки	момент — моменти
купець — купці	майдан — майдани	монастир — монастирі
курінь — курені	майор — майори	море — моря
курс — курси	майстер — майстри	мороз — морози
куртка — куртки	мак — маки	мотор — мотори
кут — кути	малюнок — малюнки	мрія — мрії
куток — кутки	мама — мами	музей — музеї
кухня — кухні	марка — марки	мука — муки
кущ — кущі	маса — маси	мур — мури
лабораторія —	маска — маски	муха — мухи
лабораторії	матеріал — матеріали	навчання — навчання
лава — лави	матерія — матерії	нагода — нагоди
лавка — лавки	матрос — матроси	надія — надії
лампа — лампи	машина — машини	назва — назви
ланцюг — ланцюги	межа — межі	наказ — накази
лапа — лапи	мелодія — мелодії	намір — наміри
легенда — легенди	метал — метали	напад — напади
лейтенант — лейтенанти	механізм — механізми	напис — написи
лекція — лекції	меч — мечі	напрям — напрями
липень — липні	мешканець — мешканці	напрямок — напрямки
лист — листи	мисливець — мисливці	нарада — наради
листопад — листопади	мистецтво — мистецтва	народ — народи
лихо — лиха	мить — миті	народження —
лицар — лицарі	миша — миші	народження
лице — лиця	мільйон — мільйони	наслідок — наслідки
лід — льоди	міністр — міністри	насолода — насолоди
ліжко — ліжка	міра — міри	наступ — наступи
лікар — лікарі	міркування —	натовп — натовпи
лікарня — лікарні	міркування	натяк — натяки
лікоть — лікті	міст — мости	наука — науки
лінія — лінії	містер — містери	націоналіст —
ліс — ліси	місто — міста	націоналісти

нація — нації
начальник —
начальники
нащадок — нащадки
небезпека — небезпеки
неділя — неділі
нерв — нерви
несподіванка —
несподіванки
нещастя — нещастя
нитка — нитки
ніж — ножі
німець — німці
ніс — носи
ніч — ночі
новина — новини
нога — ноги
номер — номери
об'єкт — об'єкти
область — області
обличчя — обличчя
обов'язок — обов'язки
обрій — обрії
обставина — обставини
огляд — огляди
одиниця — одиниці
озеро — озера
ознака — ознаки
океан — океани
околиця — околиці
операція — операції
оповідання — оповідання
орбіта — орбіти
організація — організації
організм — організми
орда — орди
орден — ордени
орел — орли
оселя — оселі
осінь — осені
основа — основи
особа — особи
особистість — особистості

острів — острови
отаман — отамани
отвір — отвори
офіцер — офіцери
охоронець — охоронці
пагорб — пагорби
пазуха — пазухи
палата — палати
палац — палаці
палець — пальці
палиця — палиці
палуба — палуби
пальто — пальта
пам'ятник — пам'ятники
пан — пани
панна — панни
папір — папери
папірець — папірці
пара — пари
паркан — паркани
партизан — партизани
партія — партії
парубок — парубки
пасажир — пасажирки
пастка — пастки
пауза — паузи
перевага — переваги
передчуття — передчуття
переконання —
переконання
переляк — переляки
перемога — перемоги
перехід — переходи
період — періоди
перспектива —
перспективи
пес — пси
печера — печери
писар — писарі
письменник —
письменники
питання — питання
півень — півні

північ — півночі
підборіддя — підборіддя
піджак — піджаки
підозра — підозри
підручник — підручники
підстава — підстави
піп — попи
пісня — пісні
пісок — піски
пістолет — пістолети
піч — печі
план — плани
плащ — плащі
плем'я — племена
плече — плечі
плита — плити
площа — площі
пляма — плями
пляшка — пляшки
побачення — побачення
побратим — побратими
повернення —
повернення
поверх — поверхи
поверхня — поверхні
повідомлення —
повідомлення
повстанець — повстанці
повстання — повстання
погляд — погляди
подарунок — подарунки
подвиг — подвиги
подвір'я — подвір'я
подих — подихи
подорож — подорожі
подруга — подруги
подушка — подушки
поет — поети
пожежа — пожежі
позиція — позиції
поїзд — поїзди
покоління — покоління
поле — поля

полиця — поліці
політ — польоти
полк — полки
полковник — полковники
половина — половини
полотно — полотна
полювання — полювання
поляк — поляки
помешкання —
помешкання
помічник — помічники
поняття — поняття
порада — поради
поразка — поразки
поріг — пороги
порожнеча — порожнечі
портрет — портрети
порядок — порядки
порятунок — порятунки
посланець — посланці
послуга — послуги
посмішка — посмішки
посол — послы
постать — постаті
постріл — постріли
потилиця — потилиці
потік — потоки
потреба — потреби
похід — походи
похорон — похорони
поцілунок — поцілунки
початок — початки
почуття — почуття
пошук — пошуки
пояс — пояси
пояснення — пояснення
право — права
прапор — прапори
працівник — працівники
праця — праці
предмет — предмети
представник —
представники

президент — президенти
привид — привиди
пригода — пригоди
призначення —
призначення
прилад — прилади
приміщення —
приміщення
принц — принци
принцеса — принцеси
принцип — принципи
припущення —
припущення
пристрасть — пристрасті
причина — причини
приятель — приятелі
прізвище — прізвища
прірва — прірви
проблема — проблеми
провід — проводи
програма — програми
продукт — продукти
проект — проекти
прокляття — прокляття
промінь — промені
промова — промови
пропозиція — пропозиції
пророк — пророки
простір — простори
професор — професори
прохання — прохання
процес — процеси
прощання — прощання
птах — птахи
пташка — пташки
пульт — пульти
пункт — пункти
пустеля — пустелі
раз — рази
район — райони
ракета — ракети
рана — рани
рахунок — рахунки

реакція — реакції
ребро — ребра
революція — революції
редактор — редактори
редакція — редакції
режим — режимами
результат — результати
релігія — релігії
республіка — республіки
ресторан — ресторани
речовина — речовини
рештка — рештки
риба — риби
рівень — рівні
ріг — роги
рід — роди
рік — роки
ріка — ріки
річ — річі
річка — річки
рішення — рішення
робітник — робітники
робота — роботи
родина — родини
родич — родичі
розділ — розділи
роздум — роздуми
розмір — розміри
розмова — розмови
розповідь — розповіді
розпорядження —
розпорядження
роль — ролі
роман — романи
роса — роси
росіянин — росіяни
рослина — рослини
руїна — руїни
рука — руки
рух — рухи
ручка — ручки
рушник — рушники
рушниця — рушниці

ряд — ряди	смерть — смерті	стовп — стовпи
рядок — рядки	смуга — смуги	стогін — стогони
сад — сади	сніг — сніги	столиця — столиці
свиня — свині	сніданок — сніданки	століття — століття
світанок — світанки	сніп — снопи	сторінка — сторінки
світлиця — світлиці	собака — собаки	сторона — сторони
свічка — свічки	собор — собори	стосунок — стосунки
свобода — свободи	сокира — сокири	страждання — страждання
секрет — секрети	сокіл — соколи	стрілець — стрільці
секретар — секретарі	солдат — солдати	стрічка — стрічки
секунда — секунди	сон — сни	структура — структури
село — села	сонечко — сонечка	струна — струни
селянин — селяни	сонце — сонця	студент — студенти
середина — середини	сорочка — сорочки	субота — суботи
сержант — сержанти	сотник — сотники	суд — суди
серпень — серпні	сотня — сотні	суддя — судді
серце — серця	союз — союзи	сумка — сумки
сестра — сестри	спалах — спалахи	сумнів — сумніви
сигнал — сигнали	спина — спини	суперечка — суперечки
сидіння — сидіння	спис — списи	сусідка — сусідки
сила — сили	список — списки	суспільство — суспільства
символ — символи	спів — співи	сфера — сфери
син — сини	співчуття — співчуття	схил — схили
сирота — сироти	спідниця — спідниці	схід — сходи
система — системи	спогад — спогади	сцена — сцени
ситуація — ситуації	спосіб — способи	сяйво — сяйва
сідло — сідла	справа — справи	табір — табори
сім'я — сім'ї	спроба — спроби	таємниця — таємниці
скарб — скарби	стан — стани	тарілка — тарілки
скафандр — скафандри	становище — становища	татарин — татари
скеля — скелі	станція — станції	тварина — тварини
склад — склади	старшина — старшини	твір — твори
скло — стекла	стаття — статті	театр — театри
склянка — склянки	створіння — створіння	текст — тексти
скриня — скрині	стегно — стегна	телевізор — телевізори
скроня — скроні	стежка — стежки	телефон — телефони
слід — сліди	степ — степи	тема — теми
слов'янин — слов'яни	стиль — стилі	теорія — теорії
слово — слова	стихія — стихії	територія — території
слуга — слуги	стіл — столи	термін — терміни
служба — служби	стілець — стільці	течія — течії
сльоза — сльози	стіна — стіни	тиждень — тижні
смак — смаки	стовбур — стовбури	

тин — тини	фільм — фільми	червень — червні
тисяча — тисячі	фірма — фірми	черевик — черевики
тіло — тіла	флот — флоти	череп — черепа
тінь — тіні	форма — форми	число — числа
тітка — тітки	формула — формули	читач — читачі
тканина — тканини	фортеця — фортеці	чобіт — чоботи
товар — товари	фотографія — фотографії	човен — човни
товариство — товариства	фраза — фрази	чоло — чола
товариш — товариші	фронт — фронти	чоловік — чоловіки
тон — тони	хазяйка — хазяйки	чорт — чорти
торба — торби	халат — халати	чужинець — чужинці
трава — трави	хан — хани	чутка — чутки
травень — травні	характер — характери	чуття — чуття
трагедія — трагедії	хвилина — хвилини	шабля — шаблі
традиція — традиції	хвилювання —	шанс — шанси
тривога — тривоги	хвилювання	шапка — шапки
троянда — троянди	хвиля — хвилі	шафа — шафи
трубка — трубки	хвіст — хвости	швидкість — швидкості
труна — труни	хвороба — хвороби	шеф — шефи
туман — тумани	хід — ходи	шибка — шибки
тунель — тунелі	хлопець — хлопці	шия — шії
турбота — турботи	хмара — хмари	школа — школи
турок — турки	холод — холоди	шкура — шкури
тюрма — тюрми	храм — храми	шлюб — шлюби
тягар — тягарі	хрест — хрести	шлях — шляхи
удар — удари	художник — художники	шляхтич — шляхтичі
українець — українці	хустка — хустки	шолом — шоломи
уламок — уламки	хутір — хутори	штука — штуки
умова — умови	цар — царі	шум — шуми
університет —	царство — царства	щелепа — щелепи
університети	цвинтар — цвинтарі	щит — щити
урок — уроки	центр — центри	щока — щоки
успіх — успіхи	церква — церкви	юнак — юнаки
учасник — учасники	цивілізація — цивілізації	юрба — юрби
учень — учні	циган — цигани	яблуко — яблука
учитель — учителі	цигарка — цигарки	явище — явища
уявлення — уявлення	ціна — ціни	язик — язика
фабрика — фабрики	чай — чаї	якість — якості
факт — факти	чарка — чарки	янгол — янголи
фантазія — фантазії	час — часи	яр — яри
фарба — фарби	частина — частини	ярмарок — ярмарки
фігура — фігури	частка — частки	ящик — ящики
філософ — філософи	чаша — чаші	